

Кузьмич Марія Ананіївна
*Начальник відділу правового та організаційно-кадрового забезпечення
Смизької селищної ради*

ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування є основою кожної демократичної держави, оскільки забезпечує можливість громадян реалізувати своє право на участь в управлінні публічними справами. Одним із найважливіших напрямів конституційної та адміністративної модернізації суспільного ладу України є децентралізація публічної влади відповідно до європейських правових стандартів. Українська держава реалізує завдання економічного розвитку і оновлення управлінського механізму в контексті євроінтеграційного напрямку, що включає підтримку, прийняття і наближення до європейських стандартів економіко-соціального розвитку та реформатування бюджетної політики в контексті посилення ролі місцевих бюджетів.

Крім цього, необхідно також наголосити на проблемній військово-політичній ситуації, що склалася внаслідок іноземної збройної агресії в окремих районах Луганської і Донецької областей, а також Автономній Республіці Крим. Одним з важливих кроків щодо недопущення подібних ситуацій у майбутньому є проведення конституційної модернізації суспільних відносин, реалізація широкого комплексу політико-правових реформ, одним із головних напрямів яких є створення об'єднаних місцевих громад з розширеними реальними можливостями щодо вирішення питань місцевого значення [4, с. 5].

Розпочата 2014 року децентралізація залишилася пріоритетом державної політики в наступні роки, оскільки децентралізація владних та фінансових повноважень на користь місцевого самоврядування є однією з найбільш визначальних реформ з часів української незалежності.

Саме фінансовий аспект реформи є одним із найсуттєвіших, від якого, у великій мірі, залежить успішність функціонування об'єднаних територіальних

громад. Наявність економічно активних суб'єктів підприємницької діяльності, достатня кількість кваліфікованих трудових ресурсів, розвинена промислова та соціальна інфраструктура – все це та багато іншого є основою для успішного розвитку громади.

Результатом реформи стало підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів. Об'єднані громади показують високі і динамічні темпи приросту власних доходів [6].

Показники виконання місцевих бюджетів відображають загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку. Наявність достатніх ресурсів у місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада має можливість надавати більш якісні та більш різноманітні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку та фінансувати інші заходи для всебічного покращення умов проживання жителів громади [2].

Завдяки децентралізації збільшились джерела надходження місцевих бюджетів, за рахунок доходів місцевих бюджетів фінансуються найбільш значні заходи держави в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту. Доходи місцевих бюджетів формуються з різних джерел, причому порядок їхнього формування залежно від джерела регулюється різними законодавчими актами, але суть формування цих різних джерел одна: податкові чи неподаткові надходження від підприємств усіх форм власності та від населення, які об'єднуються у фінансові ресурси та зосереджуються в місцевому бюджеті [5].

Бюджетним кодексом України визначено, що доходи бюджету – це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансфери,

плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ) [1].

В умовах адміністративно-територіальної реформи в Україні, до органів місцевого самоврядування спрямовуються доходи з таких джерел:

- податкові надходження – визнаються встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори;

- неподаткові надходженнями визнаються: доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження;

- доходи від операцій з капіталом – це доходи від продажу капітальних активів (основних фондів, державних запасів і резервів, землі);

- трансферти – кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі [3, с. 53].

Самостійність бюджетів можлива лише за наявності достатніх власних дохідних джерел. В сучасних умовах кожний регіон повинен максимально використовувати власний потенціал, включаючи його територіальні, промислові, екологічні та інші переваги для збільшення фінансової самостійності місцевих бюджетів, адже це можливо за умови стабільного формування доходів населення та вирішення соціально-економічних проблем регіонів.

Таким чином, процес децентралізації влади, що триває, є запорукою успішного розвитку та процвітання України в перспективі, оскільки тільки органи місцевого самоврядування можуть ефективно вирішувати існуючі проблеми регіону та діяти в інтересах місцевого населення. Крім цього, децентралізація відіграє роль стимулятора посилення мотивації місцевої влади до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів з одночасним ефективним вирішенням регіональних проблем; досягнення стану, в якому органи місцевого самоврядування матимуть достатні власні ресурси для забезпечення якісного виконання самоврядних повноважень та приведення обсягу галузевих субвенцій

місцевим бюджетам на виконання делегованих державою повноважень до реальних потреб на основі соціальних стандартів послуг та реальних нормативів їхньої вартості.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Ільїна А. О. Доходи місцевих бюджетів України: характеристика і шляхи оптимізації. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2019.
3. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси: навч. посібник. ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Х. 2014. 343 с.
4. Калінкін А. С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади: проблеми теорії та практики: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.02. Держ ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. Ужгород, 2016. 17 с.
5. Кужелєв М. О., Житар М. О. Концептуальні засади ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку України. *Збірник наукових праць учених та аспірантів «Економічний вісник університету»*, Переяслав-Хмельницький. 2015. С. 14–18.
6. Набатова Ю. О., Ус Т. В. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів. *Ефективна економіка*. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4100>.